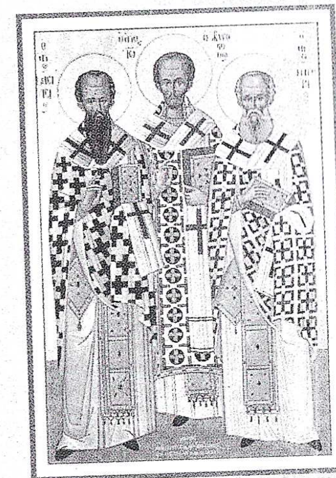
Tema aleasă pentru a fi dezbătută în cadrul acestei manifestări cultural-ştiinţifice şi pastoral-misionare „Metode de cercetare în Teologia Dogmatică Ortodoxă" prezintă un interes deosebit atât pentru cadrele didactice care predau această disciplină de bază a teologiei ortodoxe, cât şi pentru studenţii, masteranzii şi doctoranzii care se străduie să-i pătrundă tainele.
Faptul că lucrările colocviului se desfăşoară, deloc întâmplător, în amfiteatrul ce poartă numele Părintelui Dumitru Stăniloae, cel mai ilustru dogmatist al Bisericii Ortodoxe Române şi poate al întregii Ortodoxii, constituie un imbold pentru noi de a asuma şi valorifica întregul tezaur de gândire teologică şi simţire filocalică încredinţat nouă de către cel numit, pe bună dreptate, patriarhul spiritual al teologiei româneşti.

† DANIEL
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

9 789736 495502

Metode de cercetare în Teologia Dogmatică

Metode de cercetare în Teologia Dogmatică

Al II-lea Colocviu Naţional de Teologie Dogmatică

Bucureşti, 22–23 mai 2008

Autorii articolelor din lucrare:
† Dr. Irineu Popa – Mitropolitul Olteniei, Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu,
Pr. Prof. Univ. Dr. Ştefan Buchiu, Pr. Prof. Dr. Sterea Tache,
Pr. Prof. Dr. Ştefan N. Sandu, Conf. Dr. Adrian Lemeni,
Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan Tulcan, Pr. Prof. Dr. Ion Popescu,
Pr. Prof. Univ. Dr. Valer Bel, Pr. Prof. Dr. Adrian Niculcea,
Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheşan, Pr. Conf. Dr. Nicolae Moşoiu,
Pr. Conf. Dr. Vasile Citirigă, Pr. Conf. Dr. Gheorghe Zamfir,
Pr. Prof. Univ. Dr. Ion Stoica, Conf. Univ. Dr. Cristinel Ioja,
Pr. Asist. Drd. Tudor-Cosmin Ciocan

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Metode de cercetare în teologia dogmatică / ed. îngrijită de pr. prof. dr. Ştefan Buchiu, diac. drd. Cristian Tufan ; pref.: pr. prof. dr. Ştefan Buchiu. - Bucureşti : Sigma, 2009
ISBN 978-973-649-550-2

I. Buchiu, Ştefan (ed. ; pref.)
II. Tufan, Cristian (ed.)

23:281.95

Editura SIGMA
Sediul central:
Str. G-ral Berthelot nr. 38, sector 1, Bucureşti, cod 010169
Tel. / fax: 021-313.96.42; 021-315.39.43; 021-315.39.70
e-mail: office@editurasigma.ro;
web: www.editurasigma.ro

Prefaţă

Inţiativa Facultăţii de Teologie Ortodoxă a Universităţii „Aurel Vlaicu" din Arad, de a organiza în anul 2006, primul Colocviu naţional de teologie dogmatică a fost preluată cu entuziasm de celelalte facultăţi de teologie, cu intenţia declarată de a instituţionaliza astfel de întâlniri periodice, care să faciliteze dialogul dintre dogmatiştii ortodocşi români şi să stimuleze activitatea de cercetare în acest domeniu. În acest sens s-a stabilit prin consens organizarea la interval de doi ani a unui astfel de colocviu, de către fiecare dintre facultăţi, prima fiind nominalizată cea din Bucureşti. Tot la Arad a fost fixată tema colocviului naţional din anul 2008, *"Metode de cercetare în teologia dogmatică"*, desfăşurat în zilele de 22-23 mai, în organizarea catedrei de Teologie Sistematică a Facultăţii "Justinian Patriarhul", a Universităţii din Bucureşti.

Tema dezbatută la colocviu a fost considerată ca fiind de actualitate deoarece contactul teologiei româneşti din ultima vreme cu teologiiile eterodoxe, pe lângă aspectele benefice, ca de exemplu, nivelul ridicat de cercetare, calitatea informaţiilor sau a analizelor etc, implică şi unele riscuri, cum ar fi un oarecare mimetism sau o preluare necritica a unor concepţii catolice sau protestante. Faţă de aceste influenţe negative, ce ne aduc în memorie o situaţie similară, din sec. XVIII şi XIX, desigur de alte proporţii şi adâncime, dogmatica ortodoxă din şcolile noastre teologice trebuie să-şi păstreze fidelitatea faţă de tradiţia patristică şi post patristică răsăriteană, atât în conţinut cât şi în modul de raportare la cultul şi spiritualitatea Bisericii Ortodoxe.

BIBLIOGRAFIE GENERALĂ A TEMEI

1. Abrudan Dumitru, Cornițescu Emilian, *Arheologie biblică*, EIB, București, 1994.

2. Auerbach Erich (1892-1957), *Drama de pe scenele din literatura europeană*, Meridian Books, Inc, 1959.

3. Baugh, Dr. Steven M., *The Meaning of Foreknowledge* în *Still Sovereign: Contemporary Perspectives on Election, Foreknowledge, and Grace*, T. Schreiner and B. Ware, (edit.), Grand Rapids: Baker, 2000.

4. Fairbairn, Patrick, *Hermeneutical manual or introduction to the exegetical study*, Smith, English & Co., Philadelphia, 1859.

5. Frei Hans M., *The Eclipse of Biblical Narrative: A Study in Eighteenth and Nineteenth Century Hermeneutics*, New Haven: Yale Univ. Press, 1974.

6. Frei Hans W., *The Identity of Jesus Christ: The Hermeneutical Bases of Dogmatic Theology, Comparative Literature*, Vol. 28, No. 4, Autumn, 1976.

7. Glenny, W. Edward, *Typology: A Summary Of The Present Evangelical Discussion*,în rev. *Journal of the Evangelical Theological Society* 40:4, 1997.

8. Gowens, Michael L., *Understanding Your Bible: An Old Testament Survey*, Sovereign Grace Publications, 1212 Speculator Court, Lexington, 2005.

9. Jaensch E.R., *Eidetic imagery and Typological mathods of investigation*, Kegan Paul, Trench, Trubner & Co. LTD, London, 1930.

10. Milton S. Terry, S.T.D., *Biblical hermeneutics. On the interpretation of the old and new testaments*, NEW YORK: EATON & MAINS, 1890.

11. Milton, prof. Univ. S. Terry, *Biblical Hermeneutics. A treatise on the interpretation of the old and New Testaments*, în volumul: Crooks, George R. & Hurst, John F. (edit.), *Library of Biblical and Theological Literature*, vol. II – *Biblical Hermeneutics*, Eaton & Mains, New York, 1890.

12. Sârbu, Pr. Prof. Corneliu, *Revelație și inspirație*, rev. *Ortodoxia*, nr. 1\1957.

13. Tosato Angelo, *The Catholic rules for interpreting the Bible* în culegerea lui Kriele Martin și Atienza Manuel , *„Interpretation des Heiligen. Interpretation des rechts"*, Münster : LIT, 1999.

14. Vos, Geerhardus, *The idea of biblical theology as a science and as a theological discipline*, în volumul: *Redemptive history and biblical interpretation*, Gaffin, ed., Phillinpsburg, NJ: P&R, 1980.

15. Westermann Claus, ed., *Essays on Old Testament Hermeneutics*, Richmond, Virginia: John Knox Press, 1964.

Cuprins

Importanța metodei tipologice de interpretare pentru hristocentrismul învățăturii bisericii creştine

Pr. Asist. Drd. Tudor-Cosmin Ciocan
Facultatea de Teologie Ortodoxă - Constanța

Introducere

Problema interpretării Sfintei Scripturi este la fel de veche ca şi problema inspirației sale. Din momentul în care s-a considerat că fiecare carte a Bibliei are amprenta inspirației divine în ceea ce priveşte (măcar!) conținutul său, a fost evident nevoie de o „cheie" de interpretare exegetică pentru a dezvălui atât metoda de *codificare* a conținutului scriptural, cât şi acest conținut noțional al său. Problema, deşi pusă atât de franc, nu are totuşi o rezolvare imediată, căci Biserica, cu toate că a crezut cu fermitate din totdeauna că Sfânta ei *Carte* i-a fost dată prin Inspirația lui Dumnezeu, nu a definit niciodată Inspirația ca dogmă. Din această cauză alternativele interpretative ale Scripturii au diferit de la o epocă la alta, de la un autor la altul şi, nu de puține ori, chiar de la o perioadă de maturizare a gândirii unui singur autor sfânt la alta. Pornind de la dictonul foarte îndreptățit că *Scriptura trebuie citită în acelaşi Duh în care a fost scrisă*, fiecare a înțeles că decriptarea scripturilor revine celor care înțeleg şi *posedă* oarecum harisma inspirației divine. Cu alte cuvinte un istoric al dezvoltării metodelor de cercetare teologică trebuie să urmărească – cel puțin pentru prima mare parte a creştinismului, excluzându-se de aici metodele hermeneutice protestante şi neoprotestante care nu mai țin cont de aspectul

inerantei biblice – istoria înțelegerii şi explicării termenului de „inspirație divină, biblică". Noi nu putem înțelege adevărurile Scripturii decât dacă am fost iluminați de Duhul Sfânt; El trebuie să ne conducă. Unii oameni cred într-o „iluminare interioară" exceptând Cuvântul lui Dumnezeu. Dar când iluminarea este despărțită astfel de cuvânt, ea nu poate fi adevărată, ci reprezintă doar fantezii şi iluzii umane. Duhul ne iluminează prin Cuvântul lui Dumnezeu (cf. Evr. 4, 12; 2 Tim. 3, 14-17).

Scopul acestei lucrări va fi să redeschidă pe scurt subiectul tipologiei astfel ca istoria noțiunii şi aplicarea ei la texte biblice să fie înțeleasă clar, permițând astfel expunerea unei definiții precise şi corecte a tipologiei. Valoarea unei astfel de definiții este dublă. În primul rând, aceasta va oferi un standard împotriva căruia exemplele interpretării tipologice ar putea fi evaluate. Şi în al doilea rând, aceasta ar putea acționa ca fundamentul datorită căruia cineva decide dacă tipologia rămâne sau nu o opțiune hermeneutică viabilă pentru era post-critică. Aceasta pentru că tipologia, de orice fel ar fi ea şi pentru orice domeniu s-ar aplica (biblic, literatură, psihologie, arheologie, criminologie ş.a.m.d.), postulează existența unei realități transcendente, făcând un *arc peste dimensiunile realității*[724]. Am ales această metodă de interpretare hermeneutică a textelor sfinte – şi nu numai, tipologia, ca metodă, fiind folosită în aproape toate domenii care implică cercetare (psihologie, criminalistică, sociologie, lingvistică etc.), deci poate fi preluată cu succes, spun eu, şi de teologia dogmatică – datorită favoritismului pe care îl face susținerii dogmei creştine că *Hristos, Fiul lui Dumnezeu, este centrul religios creştin doctrinar, astfel încât hristocentrismul este baza tuturor celorlalte dimensiuni ale spiritualității şi învățăturilor creştine.*

---

[724] E.R. Jaensch, *Eidetic imagery and Typological mathods of investigation*, Kegan Paul, Trench, Trubner & Co. LTD, London, 1930, p. 7.

I. Hermeneutica biblică

Hermeneutica sau teoria interpretării textuale este unul dintre subiectele fierbinţi din studiile de azi ale Noului Testament; ea este ştiinţa şi arta de interpretare a Sfintei Scripturi[725]. Şi dacă, de-a lungul timpului, ea a avut o răspândire şi a luat o mare amploare mergând după principii clare formulate de părinţii Bisericii, astăzi o descriere totală a teologiei biblice şi a hermeneuticii sale nu mai este întotdeauna o treabă prea uşoară. Pentru că ea a suferit datorită caricaturizării[726] – prin încercarea unor comparaţii fortuite şi superficiale ca explicaţii la multe din tainele Evangheliei –, este uşor să tragem concluzii pripite cu privire la aceasta. De exemplu, teologia biblică a fost egalată cu alegoria creştinatoare, precum era cea practicată timpuriu de Clement, Origen şi alţi părinţi Alexandrini. Ei au găsit un înţeles simbolic la aproape orice. „Balenele cele mari" create în Geneza 1:21, a spus Origen, reprezintă „gânduri necuviincioase şi lucruri dezgustătoare" încât noi ar trebui „să aducem" înaintea lui Dumnezeu pentru ca el să le acorde locul lor după soiul lor! Astăzi, reflectarea hermeneutică şi practica reflectă adesea nu punctul de vedere biblic, ci ordinea de zi a culturii noastre pluraliste, cu o valoare specială. În literatura ştiinţifică despre hermeneutică noi descoperim, de exemplu, hermeneutica structurală şi post-structurală, (de exemplu hermeneutica feministă, cât şi hermeneutica femeilor negre, hermeneutica lumii a treia, şi hermeneutica eliberării Marxiste (încă), şi o mulţime a altora). Motivul pentru care s-a făcut această denaturare a sensului şi utilizării practice a hermeneuticii constă din faptul teologia biblică suferă identificarea eronată cu alegoria; concluzie greşită de altfel a majorităţii „teologilor" contemporani – datorate pe de o

[725] Cuvântul este de obicei aplicat explicării documentelor scrise şi, de aceea, este mai potrivit a fi definită ca ştiinţa de interpretare a limbajului autorului; cf. Terry S. Milton, S.T.D., *Biblical hermeneutics. On the interpretation of the old and new testaments*, NEW YORK: EATON & MAINS, 1890, p. 17.

[726] Patrick Fairbairn, *Hermeneutical manual or introduction to the exegetical study*, Smith, English & Co., Philadelphia, 1859, p. 155.

parte ignoranţei faţă de problematica vastă a hermeneuticii, şi pe de altă parte superficialităţii cu care este tratată această corespondenţă. Această corespondenţă – dintre teologia biblică şi metoda alegorică – pleacă de la *obiceiul perseverent de a citi Biblia ca o carte despre Iisus Hristos de la început la sfârşit*[727]. Însă teologia biblică este în realitate contrariul acestui fapt, învăţătura sa centrală – *mântuirea prin jertfa lui Hristos* – se opune ferm considerării figurilor istorice implicate în eveniment considerând că răscumpărarea a fost realizată în istoria autentică.

Despre ştiinţa interpretării scripturilor avem cunoştinţe încă din VT, când, deşi aveau la îndemână numai *tipurile*, profeţii – în principal şi fără greşeală – făceau aceste „exerciţii" hermeneutice. Interpretarea Scripturii este în mod esenţial o chestiune de a traversa spaţiul gol, adânc (cultural şi lingvistic) dintre prezentul tipului şi viitor (prezentul antitipului), dintre lumea antică şi cea contemporană. Acest proces implică punerea a trei întrebări[728]: *Ce spune textul?; Ce înseamnă el?;* şi *Cum se aplică el la mine?* Prin implicaţie, Neemia 8. 8 rezumă această abordare în trei etape a interpretării Scripturii: „ei citeau lămurit bucăţi din cartea Legii lui Dumnezeu (*Ce spune ea*), iar bucăţile le lămureau (*Ce înseamnă*), şi poporul înţelegea cele ce se citeau (*Cum se aplică Legea*)". Deci, provocarea pe care o întâmpină fiecare interpret al Scripturii este să facă un pod peste golul de înţelegere prin credincioşia deopotrivă faţă de lumea antică şi sensibilitatea faţă de lumea contemporană astfel că Cuvântul lui Dumnezeu este mânuit cu acurateţe şi cu relevanţă.

În al doilea rând, Timotei 2, 15 este precedentul Noului Testament pentru ştiinţa interpretării Bibliei (numită hermeneutică). Fraza „împărţind drept cuvântul adevărului" înseamnă literal „a tăia drept." Probabil Pavel, un corturar prin profesie, a tras imaginea

[727] Dr. Steven M. Baugh, *The Meaning of Foreknowledge* în *Still Sovereign: Contemporary Perspectives on Election, Foreknowledge, and Grace*, T. Schreiner and B. Ware, (edit.), Grand Rapids: Baker, 2000, p. 197.

[728] Michael L. Gowens, *Understanding Your Bible: An Old Testament Survey*, Sovereign Grace Publications, 1212 Speculator Court, Lexington, 2005, p. 197.

tăierii drepte din meseria sa. Cei care făceau corturi, aşa cum o persoană care coase în zilele noastre moderne, urma un tipar specific în facerea unui cort. Majoritatea corturilor era făcute din piei de animale. Pentru ca bucăţile de piele să se potrivească împreună potrivit tiparului, corturarul trebuia să taie drept. În acelaşi fel, într-o încercare de a înţelege Cuvântul lui Dumnezeu, interpretul trebuie să taie drept, potrivind versetele şi gândurile care merg împreună, făcând distincţii între diferite aspecte ale unui subiect, şi căutând să găsim un nivel de consistenţă care face Biblia mai degrabă armonioasă decât auto-contradicţie. A face o tăietură dreaptă în interpretarea Bibliei, mai mult, interpretul trebuie să abordeze fiecare Scriptură cu anumite convingeri despre Biblie pe care el vrea să le înţeleagă[729]. Aceste convingeri, sau presupuneri, stabilesc un cadru în care Scriptura trebuie să fie interpretată. Ele sunt de bază şi fundamentale pentru disciplina hermeneuticii. Mai mult decât atât, tipologia crează tocmai acest „arc peste timp" în ce priveşte înţelegerea legăturilor tip-antitip şi nu este o metodă de a crea aceste legături acolo unde ele nu există.

II. Metoda tipogică în cadrul hermeneuticii

În câmpul hermeneuticii creştine biblice, *figuralismul* sau *tipologia* a fost înţeleasă tradiţional ca un element crucial în înţelegerea deopotrivă a textelor din Vechiul Testament şi Noul Testament. Exegeza tipologică a VT este folosită de cei mai timpurii scriitori creştini în încercarea de a aplica naraţiunile istorice ale Israelului Bisericii creştine. Apostolul Pavel este văzut adesea conducând o astfel de exegeză tipologică în interpretarea sa asupra VT şi accentul său dat distincţiei dintre legea Mozaică şi harul noului legământ.

Este clar că cel mai vechi utilizator al acestei metode hermeneutice este Pavel care înţelege VT de a fi mai mult decât simplu istoria şi literatura sacră naţională a Israelului. Mai degrabă, el

[729] *Ibidem*, p. 199.

priveşte VT ca aplicabil noii *ekklesia* de credincioşi în care nu sunt susţinute nici reglementările ceremoniale Levitice, nici criteriul rasial (Rom. 10. 12). Pavel îşi demonstrează convingerea sa că VT este aplicabil Bisericii creştine, nu doar printr-o analogie sau ilustraţie, ci în înţelegerea că VT are un înţeles ***intenţionat*** în mod divin specific pentru Biserică. Printr-o astfel de extensie a înţelesului, Biserica creştină a depus pretenţia asupra textelor sacre ale VT, şi le-a privit ca o unealtă necesară pentru interpretarea detaliului şi semnificaţiei revelaţiei care a avut loc în Iisus Hristos. Astfel, o unitate exegetică necesară a fost distinsă între Noul şi Vechiul Testament ale Scripturii.

Tipologia a fost folosită nu doar de autorii biblici în sine, dintre care probabil Pavel a fost cel mai deschis, dar a fost de asemenea un element vital al hermeneuticii patristice. Scriitorii patristici timpurii, aşa cum au făcut autorii Noului Testament, au dezvoltat teologia şi scrierile lor în limba greacă, şi au folosit în mod predominant termenii tupoj[3] şi upodeigma[4] pentru a transmite conceptele de bază ale tipologiei lor. Scriitorii patristici mai târzii s-au întors spre latină ca vehicul al corespondenţei, şi astfel au utilizat termenii *figura* şi *typus* pentru a se referi la acelaşi fenomen. Când noi ajungem la părinţii Bisericii latine din secolul al patrulea, termenul figura posedă o varietate suficientă de înţelesuri încât să conţină două metode hermeneutice diferite, cea tipologică şi cea alegorică. De asemenea, hermeneutica erelor târzii patristice şi medievale este marcată de un alegorism excesiv care a produs un număr remarcabil de corelaţii creative şi fanteziste, deşi în retrospectiva, de necrezut, între conţinutul Testamentelor şi realităţile spirituale mai înalte. Dar pentru înţelegerea acestui parcurs al diverselor metode, între care concură cea literală şi cea alegorică, să vedem care sunt principalele figuri ce au contribuit la o astfel de cristalizare, relaţionând îndeaproape inerenţa biblică, inspiraţia şi hermeneutica textului inspirat.

Cei care au înfiinţat şcoli hermeneutice, fie că e vorba de susţinători ai alegorismului (Filon, Clement), interpreţi mistici (Origen,

Lui (Lc. 24.44 ş.u.) îşi descoperă sensul lor cel mai profund numai întrucât se petrec „potrivit Scripturilor" (I Cor. 15, 3). Hristos însuşi explică scripturile şi dovedeşte împlinirea lor clară în El (Lc. 4, 16-21)[734]. Chiar şi minunile vindecărilor Lui sunt recunoscute ca lucrări mesianive şi nu ca acte diabolice de magie (Mt. 12, 24), pentru că ele se petrec în conformitate cu prezicerile profetice (Mt. 8, 17).

III. Despre Tipologia biblică

Tipologia este o metodă de interpretare biblică prin care un element constitutiv al Vechiului Testament este văzut ca prefigurând un altul din Noul Testament. Primul element este numit cu termenul ***tip***, iar împlinirea sa, „plinătatea" acestuia (din Noul Testament) este desemnată cu termenul de ***antitip***.

Un **tip** este o persoană, lucru, instituţie, slujbă sau eveniment din Vechiul Testament care este intenţionată de Duhul Sfânt pentru a prefigura o anumită persoană corespunzătoare, un lucru, o slujbă etc., în Noul Testament. Ceea ce prefigurează este numit **tipul**; ceea ce este prefigurat este numit **antitip**. De exemplu, Melhisedec a fost un tip al lui Hristos şi Hristos este un antitip al lui Melhisedec. O emblemă sau o figură este de aceeaşi natură ca un tip. Trebuie să fie unul sau mai multe puncte de asemănare dintre tip şi antitip. În multe privinţe ele pot fi total diferite; de fapt, este esenţial să fie aşa, sau altfel ar fi o identitate. În antitip există întotdeauna ceva mai înalt şi mai nobil decât în tip. Dar pentru a fi un tip, acesta trebuie să fie intenţionat astfel de Dumnezeu. Doar ceea ce este intenţionat potrivit Scripturii în sine poate fi numit tip. Fie că tipul sau antitipul se referă la o persoană, la un lucru sau la un eveniment, de obicei tipul este mesianic şi în mod frecvent este relaţionat cu ideea mântuirii. *Tipul* trebuie să prefigureze ceva din

[734] Vezi de asemenea şi In. 5.39; 5. 45 ş.u.

viitor.[735] Trebuie să servească în iconomia divină ca umbră a lucrurilor viitoare (Col. 2, 17; Evr. 10, 1), fiindcă, luat în sine, el nu are nici o semnificaţie, nici un scop existenţial.

Folosirea acestei metode tipologice a avut multă popularitate secolele precedente, şi nici acum nu este ignorată ca metodă hermeneutică, chiar dacă alte metode au luat un avânt neaşteptat. P. P. Neveanu precizează că nu orice asociere de trăsături alcătuieşte un tip, ci numai aceea care este concomitent pregnantă, consistentă şi semnificativă.

Orice tipologie operează printr-o selecţie, oprindu-se asupra acelor trăsături, care precizează importanţa pentru descifrarea fenomenului studiat, în asemenea măsură încât permite eliminarea tuturor celorlalte ca fiind de ordin secundar. În concluzie, tipurile nu reprezintă tipuri pure şi complete, dar au unele trăsături mai accentuate care îi disting de alte tipuri, iar un lucru (obiect sau persoană) nu acumulează toate trăsăturile caracteristice, dar le are pe cele mai importante astfel încât el constituie un tip.

Interpretarea tipologică este specifică interpretării Vechiului Testament şi se bazează pe unitatea teologică fundamentală a celor două Testamente prin care toate lucrurile amintite în Vechiul, învăţuie, prefigurează şi adumbresc ceva din Noul.

Problema constituită de tipologie scoate la suprafaţă cu regularitate continuitatea şi discontinuitatea relaţiei dintre VT şi NT. Este totodată un element de bază în definirea a aceea ce numim hermeneutica literală.

Gerhard von Rad a spus că „gândirea tipologică este o funcţie elementară a omului de gândire şi interpretare"[736]. Din această perspectivă foarte largă, von Rad înaintează propunerea că noi vedem peste tot în istoria actelor lui Dumnezeu înregistrate în Vechiul Testament, o „prefigurare a lui Hristos – un eveniment al

[735] Milton S. Terry, S.T.D., *Biblical hermeneutics. On the interpretation of the old and new testaments*, NEW YORK: EATON & MAINS, 1890, p. 248.
[736] Claus Westermann, ed., *Essays on Old Testament Hermeneutics*, Richmond, Virginia: John Knox Press, 1964, p. 17.

Noului Testament". Pentru o interpretare corectă, chiar şi folosind tipologia, trebuie să distingem între "scopus generalis" al Bibliei şi scopul special al unei cărţi particulare din Biblie sau a unei porţiuni din Biblie. Scopul unei cărţi sau a unei porţiuni dintr-o carte trebuie să se armonizeze cu scopul Bibliei ca un întreg. În acest sens, înţelegem că scopul general al Bibliei este Hristos, sau că Hristos este Mântuitorul omenirii. Vechiul Testament indică înainte spre Hristos; Noul Testament indică înapoi spre El. Unele pasaje vorbesc direct despre El, unele arată nevoia de El, etc. Astfel, în Ioan 5:46 Hristos Însuşi spune că Moise a scris despre El; în mod similar arată şi Ioan 1:45. De o importanţă specială aici este Luca 24:25-27; de asemenea Fapte 10:43; Fapte 3:24; Romani 3:21; 1 Petru 1:10. De aceea, cei care nu pot găsi nimic despre Hristos în Vechiul Testament sunt interpreţi falşi. Luteranii sunt acuzaţi de teologii moderni că au găsit prea mult din Noul Testament în Vechiul Testament, dar aceasta este o judecată *a priori* din partea lor. Dar noi nu trebuie să explicăm totul din Vechiul Testament ca aplicându-se lui Hristos, căzând în interpretări alegorice nepotrivite şi forţate (aşa cum se regăsesc de multe ori la Origen sau Filon), ştiind şi faptul că alegorismul a fost de multe ori combătut de tipologie.

Printr-o astfel de extensie a înţelesului, Biserica creştină a depus pretenţia asupra textelor sacre ale VT, şi le-a privit ca o unealtă necesară pentru interpretarea detaliului şi semnificaţiei revelaţiei care a avut loc în Iisus Hristos. Astfel, o unitate exegetică necesară a fost distinsă între Noul şi VT ale Scripturii. Această unitate a fost tradiţional înţeleasă a fi întemeiată pe temeliile profeţiei, tipologiei şi un acord şi o dezvoltare generală a doctrinei s-a găsit printre feluriţi autori ai canonului. Profeţia a fost văzută ca fiind crucială pentru **unitatea canonului** în cele mai multe profeţii ale Vechiului Testament pare să se refere la *Mesia care vine* şi asigură pacea stabilă şi solemnă şi stabilitatea (politică) durabilă care vor însoţi domnia sa. Astfel, creştinii au văzut împlinirea literală a unor astfel de profeţii în întruparea istorică, descoperind o unitate între două ere ca una a promisiunii şi împlinirii.

Nu doar afirmaţiile profetice, ci de asemenea entităţile istorice din Vechiul Testament au fost văzute ca fiind corespunzătoare Noului. De exemplu, Pavel egalează mielul pascal cu jertfa însoţitoare a lui Hristos şi moartea sa pentru păcătos (1 Corinteni 5:7).

O contribuţie importantă a metodei tipologice în dezvoltarea doctrinară a Bisericii a fost faptul că aceasta implică mai multe probleme fundamentale şi de interrelaţionare precum: relaţia dintre progresul revelaţiei cu întâietatea unui Testament faţă de celălalt; înţelegerea şi implicaţiile folosirii VT de către NT[737]. Superioritatea tipologiei faţă de alte metode de interpretare şi rolul său pregnant în definirea doctrinară a Bisericii se poate înţelege explicit din argumentarea oferită de Quintillian lui *figura* (termen folosit pentru înţelegerea tipologică) în defavoarea *metaforei*, folosită cu precădere de alegorism. **Marcus Fabius Quintilianus** (ca. 35 – ca. 100 î. Hr) defineşte metafora (în contrast cu figura) ca cel mai limitat concept, referindu-se la cuvinte şi fraze într-un alt sens decât cel literal. Metaforele de regulă înlocuiesc cuvintele cu alte cuvinte. Figura, pe de altă parte, este o formă a discursului care deviază de la folosirea normală şi cea mai evidentă, totuşi de bazează pe înţelesul propriu şi adesea pe ordinea proprie a cuvintelor. Această relaţie între *figura* şi realitatea transcendentă se găseşte în toate folosirile lui *figura* în sensul unui „model" sau „copie", căci aşa cum se declară mai sus, copia implică originalul; separat de noţiunea de plasticitate izvorând din interacţiunea aflată în alegorie, *figura* de altfel şi în mod predominant indică o corespondenţă între un model palpabil şi o realitate transcendentă permanent. Un autor care s-a ocupat îndeaproape de naşterea tipologiei în general este Erich Auerbach[738] în lucrarea „Figura" , o lucrare clasică despre sursele latine şi tradiţiile despre figuraţie aşa

---

[737] W. Edward Glenny, *Typology: A Summary Of The Present Evangelical Discussion*,în rev. *Journal of the Evangelical Theological Society* 40:4 (March 1997), p. 628.

[738] Erich Auerbach (1892-1957), *Drama de pe scenele din literatura europeană*, Meridian Books, Inc, 1959.

cum se găseşte în antichitate şi la scriitorii patristici latini. „Figura" lui Erich Auerbach este aclamată ca una dintre „cele mai iluminate analize ale procedurii figurate sau tipologice"[739]. Auerbach urmăreşte folosirea istorică a termenului latin figura, căruia îi corespunde grecescul tu, poj. Din acest termen grec sunt derivaţi termenii englezi „tip" şi „tipologie."[740], dar acest parcurs istoric nu face obiectul studiului nostru.

CONCLUZII

Hristocentrismul părinţilor nu poate fi înţeles şi expus decât numai în perspectiva acestei chei hermeneutice, altminteri el nu s-ar justifica decât pentru Biserica creştină, fără o raportare sau măcar vreo referire la etapa mozaică. Excluzând sau nesocotind tipologia biblică, genealogia lui Hristos (Mt. 1) ar un simplu *act de stare civilă*, fără nici o rezonanţă în hermeneutica creştină sau cu atât mai puţin pentru cea universală. În cazul în care nu-l putem privi pe Hristos ca antitip – din cauza ignorării tipologiei biblice – nu-şi mai are rostul nici omiletica apostolică care, de fiecare dată, „luând de la Moise şi de la toţi proorocii..." arătau din cuprinsul VT „toate textele care vorbeau despre El" ().

Hristos rămâne în cazul acesta un descendent al profeţilor – fără doar şi poate – dar unul egal cu aceştia, fără nimic extraordinar; niciunul dintre profeţi nu făceau referire la altul anterior – afară de cazul lui Moise, desigur, însă cu alt scop decât cel la care ne referim aici – fiindcă, în baza posesiei harismei inspiraţiei biblice, ei nu-şi mai întemeiau autoritatea proprie pe spusele sau autoritatea altei persoane. Slujirea profetică a VT nu se făcea pe baza unei succesiuni (asemenea preoţiei levitice), dar nici pe bază de recomandări[741]. Dacă Hristos şi apostolii Săi folosesc aceste mijloace de „recomandare", acest lucru nu se datorează lipsei de autoritate, ci pentru că aici, la El, se termină pleiada tipurilor desfăşurată în VT şi *se plineşte* tipologia biblică. Toate „Scripturile mărturisesc despre Mine" (In. 5.39) şi, în acelaşi timp, „toată scriptura este insuflată de Dumnezeu" (II Tim. 3.16). De aceea „recomandarea" – adică tipologia – folosită de Hristos faţă de profeţii VT nu se bazează nici pe departe pe autoritatea persoanelor vizate (Moise, Isaia, Miheea etc.), ci pe cuvântul pe care aceştia îl primiseră de la Dumnezeu, care mărturisea prin gura lor.

Pentru a conchide, am descris hermeneutica teologică biblică ca o abordare Hristocentrică faţă de Biblie pe care o găsim ca o poruncă pentru noi a lui Hristos pe drumul spre Emaus, şi a lui Pavel în Galateni trei. Şi deşi nu am folosit până acum termenul, teologia biblică este o recunoaştere că escatologia „sau învăţătura biblică a ultimelor lucruri" este centrală în întregul curs al istoriei răscumpărării. Aşa cum se exprimă Geerhardus Vos, „Escatologia este anterioară soteriologiei"[742]. Aceasta nu este decât un alt fel de a exprima caracterul profetic al promisiunii făcute lui Avraam, ca în Galateni 3:18. Promisiunea care va veni a fost experimentată mai înainte de vreme de Avraam; ea a fost o binecuvântare escatologică aruncată înapoi în istoria răscumpărării.

În concluzie, metoda tipologică trebuie îmbrăţişată de cercetarea dogmatică pentru beneficiile epicentriste pe care le oferă, pornind de la afirmaţia întemeiată scriptural că scopul general al Bibliei este Hristos, sau că Hristos este Mântuitorul omenirii, nu doar al lui Israel; VT indică înainte spre Hristos, iar NT indică înapoi spre El.

---

[739] Hans M. Frei, *The Eclipse of Biblical Narrative: A Study in Eighteenth and Nineteenth Century Hermeneutics*, New Haven: Yale Univ. Press, 1974, p. 325.

[740] Hans W. Frei, *The Identity of Jesus Christ: The Hermeneutical Bases of Dogmatic Theology*, *Comparative Literature*, Vol. 28, No. 4 (Autumn, 1976), pp. 368-372.

[741] Deşi există şi aici o excepţie, cel puţin după cunoştinţele noastre, Elisei, fiul lui Safat, *hirotonit* sau uns profet prin rugăciunea şi învestirea făcută direct de Ilie; vezi IV Regi 2 1-15.

[742] G. Vos, *The idea of biblical theology as a science and as a theological discipline*, în volumul *Redemptive history and biblical interpretation*, Gaffin, ed., Phillinpsburg, NJ: P&R, 1980, p. 15.